

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

SPLOŠNE NARAVOVARSTVENE SMERNICE ZA UREJANJE PROSTORA

Nosilka:

mag. Tina Klemenčič, univ.dipl.biol.
naravovarstvena svetnica

mag. Teo Hrvoje Oršanič
Direktor

Verzija 1.4

Naloga: *SPLOŠNE NARAVOVARSTVENE SMERNICE ZA UREJANJE PROSTORA*

Verzija: *1.4*

Zakonska podlaga: *Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 - ZVO-1B, 108/09, 80/10 - ZUPUDPP, 43/11 - ZKZ-C, 57/12, 57/12-ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14-odl. USin14/15-ZUUFJO)*

Zakon o urejanju prostora -ZUreP-2 (Uradni list RS, št. 61/17)

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06 - ZDru-1, 8/10 - ZSKZ-B, 46/14, 21/18-ZNOrg, 31/18 in 82/20)

Naročnik: *MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska 48
1000 Ljubljana*

Izdelovalec: *ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE*

Kontakti geografsko pristojnih območnih enot Zavoda RS za varstvo narave se nahajajo na spletni strani <https://zrsvn-varstvonarave.silo-zavodu/osrednia-in-obmocne-enotel>

Številka naloge: *3564-0004/2021*

Kraj in datum izdelave: *Ljubljana, 29.3.2021*

VSEBINA

1	UVOD	4
1.1	Splošne naravovarstvene smernice	4
1.2	Pravne osnove naravovarstvenih smernic	5
	Programsko-politični dokumenti	6
	Najpomembnejši predpisi EU s področja varstva narave	7
	Mednarodne konvencije in drugi dogovori	7
2	OBMOČJA Z NARAVOVARSTVENIM STATUSOM	9
3	VARSTVE I REŽIMI, SPLOŠNE IN PODROBNEJŠE VARSTVENE USMERITVE IN PRIPOROČILA	10
3.1	Varstv'o zavarovanih območij	10
3.1.1	VARSTVENI REŽIMI.	10
3.1.2	VARSTVENA PRIPOROČILA ZA VARSTVO PREDLAGANIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ	10
3.2	Varstvo naravnih vrednot	10
3.2.1	Splošne varstvene usmeritve	10
3.2.2	Podrobnejše varstvene usmeritve	11
3.2.3	Varstvena priporočila za varstvo predlaganih naravnih vrednot	18
3.2.4	Varstvena priporočila za ravnanje na območjih pričakovanih naravnih vrednot	18
3.3	Varstvene usmeritve za varstvo zavarovanih prosto živečih vrst in habitatnih tipov	19
3.4	Varstvene usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij	20
3.4.1	Splošne varstvene usmeritve	20
3.5	Varstvene usmeritve za varstvo posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000)	20
3.5.1	Splošne varstvene usmeritve	20
	PRILOGA 1: PODROBNEJŠE VARSTVENE USMERITVE GLEDE NA PODROČJA NACRTOVANJA	22
	PRILOGA 2: SPLOŠNE VARSTVENE USMERITVE PRI UMEŠČANJU POSEGOV V PROSTOR	27
	VARSTVENE USMERITVE ZA POSAMEZNE VRSTE POSEGOV	28
	PRILOGA 3: USMERITVE ZA UPOŠTEVANJE PROGRAMA UPRAVLJANJA OBMOČIJ NATURA 2000 (2015 - 2020) PRI NACRTOVANJU IN PRESOJI PROSTORSKIH AKTOV IN AKTOV RABE NARAVNIH VIROV	31

1 UVOD

Naravovarstvene smernice so strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo usmeritve in izhodišča za varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter pogoji za varstvo zavarovanih območij.

Naravovarstvene smernice po Zakonu o ohranjanju narave (v nadaljevanju: ZON) pripravlja organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

1.1 Splošne naravovarstvene smernice

Splošne naravovarstvene smernice so izdelane skladno s 47. členom Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 -ZVO-IB, 108/09, 80/10 -ZUPUDPP, 43/11 - ZKZ-C, 57/12, 57/12 - ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14- odl. US in 14/15 -ZUUFJO) ter 3., 13., 14., 15. in 16. členom Zakona o urejanju prostora - ZUreP-2 (Uradni list RS, št. 61/17). Obsegajo vsebine, predpisane v 98. členu Zakona o ohranjanju narave in skladno s predpisi, ki urejajo prostorsko načrtovanje, jih morajo pripravljavci planov upoštevati pri pripravi planov. V kolikor je za pripravo plana potrebna konkretizacija splošnih in podrobnejših usmeritev v obliki konkretnih smernic, bo Zavod skladno s 4. odstavkom 97. člena Zakona o ohranjanju narave podal podrobnejšo dopolnitev naravovarstvenih smernic (konkretne smernice) na zahtevo pripravljavca plana. Upoštevanje vsebin bo Zavod preveril v naravovarstvenem mnenju skladno s 7. odstavkom 97. člena Zakona o ohranjanju narave.

V splošnih naravovarstvenih smernicah so zbrane splošne in podrobnejše usmeritve, ki jih določajo posamezni predpisi s področja ohranjanja narave za varstvo naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

Splošne naravovarstvene smernice obsegajo povezave do baz javno dostopnih grafičnih in drugih podatkov ter usmeritve in priporočila, ki veljajo za posamezne statuse ohranjanja narave. Pripravljavci prostorskih aktov lahko z uporabo Naravovarstvenega atlasa preverijo, katera območja z naravovarstvenim statusom se nahajajo na območju načrtovanja, nato pa pri načrtovanju upoštevajo splošne in podrobnejše usmeritve in priporočila, navedene v splošnih naravovarstvenih smernicah. Usmeritve v splošnih naravovarstvenih smernicah niso konkretizirane in namenjene neposredni uporabi; namenjene so usmerjanju načrtovanja in iskanju takšnih rešitev, ki v čim večji meri ohranjajo naravo. Konkretne usmeritve in priporočila pa je možno predpisati, ko so znani posegi in območja, kjer se bodo načrtovali. Zato pripravljavcem prostorskih aktov priporočamo, da zaprosijo tudi za konkretne smernice.

Konkretne smernice se pripravijo za območje prostorskega akta, za katerega se pridobivajo in skladno z 98. členom Zakona o ohranjanju narave vsebujejo varstvene usmeritve za tako rabo ali izkoriščanje prostora in naravnih virov, ki ohranja biotsko raznovrstnost, naravno ravnovesje in varuje ekosisteme, varstvene smernice za ohranitev habitatnih tipov in habitatov vrst v ugodnem stanju, varstvene smernice za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini, ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij ter ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij. Ker se pripravljajo za konkreten akt, je možno podati konkretnejše usmeritve

za varstvo naravovarstvenih vsebin in priporočila za pripravo okoljskega poročila, vključno z informacijo o kvaliteti in zadostnosti obstoječih podatkov (glej tudi Prilogo 3).

V kolikor pripravljavci ne zaprosijo za konkretne smernice, ZRSVN v prvem mnenju nosilcev urejanja prostora preveri, kako so bile upoštevane splošne naravovarstvene smernice in predpiše dodatne, konkretnije usmeritve glede na načrtovane prostorske rešitve in pobude.

1.2 Pravne osnove naravovarstvenih smernic

Pri pripravi prostorskega načrta se kot pravna osnova za varstvo narave se uporabljajo mednarodne pogodbe, resolucije in priporočila, državni predpisi (zakoni, odloki, navodila in drugi podzakonski akti) ter občinski predpisi.

Predpisi Republike Slovenije

- Zakon o zaščiti živali - ZZZiv-UPB3 (Uradni list RS, št. 38/13 - uradno prečiščeno besedilo, 21/18 -ZNOrg in 92/20);
Zakon o ohranjanju narave - ZON (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06-ZDru-1, 8/10-ZSKZ-B, 46/14, 21/18 -ZNOrg, 31/18 in 82/20);
- Zakon o varstvu podzemnih jam - ZVPJ (Uradni list RS, št. 2/04, 61/06- ZDru-1, 46/14 - ZON-C in 21/18-ZNOrg);
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 - uradno prečiščeno besedilo, 49/06 - ZMetD, 66/06 - odi. US, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-IA, 70/08, 108/09, 108/09 - ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 - GZ, 21/18-ZNOrg, 84/18 - ZIURKOE in 158/20);
- Zakon o Triglavskem narodnem parku - ZTNP-1 (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14 - ZON-C, 60/17 in 82/20);
- Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96 in 46/14 -ZON-C);
- Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98, 110/02 - ZGO-1, 119/02 - ZON-A);
- Zakon o Spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, Uradni list SFRJ, št. 83/89, Uradni list SRS, št. 5/90, Uradni list RS - stari, št. 8/90 - ZSDZ, 10/91, Uradni list RS/I, št. 17/91 -ZUDE, Uradni list RS, št. 13/93, 110/02 - ZGO-1, 119/02 - ZON-A);
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03);
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18);
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09, 33/13);
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 -popr., 39/13 - odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08- odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09 in 15/14);
- Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst (Uradni list RS, št. 98/202, 46/04, 39/08);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv (Uradni list RS, št. 58/11);

- Uredba o ravnanju in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami (Uradni list RS, št. 39/08, 106/10, 78/12 in 58/17);
- Uredba o Krajinskem parku Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 29/01, 46/14 - ZON-C in 48/18);
  - Uredba o Krajinskem parku Goričko (Uradni list RS, št. 101/03 in 46/14 -ZON-C);
  - Uredba o Krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 114/04 - popr., 83/06, 71/08, 77/10 in 46/14 -ZON-C);
  - Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje (Uradni list RS, št. 112/08 in 46/14 - ZON-C);
  - Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 56/99 - ZON, 41/04 - ZVO-1, 58/11);
  - Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10);
  - Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 117/02, 53/05);
  - Pravilnik o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila (Uradni list RS, št. 117/02, 53/05);
  - Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11);
  - Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15 in 7/19 ter sklep št. 35600-46/2017 z dne 16. 2. 2018 in sklep št. 35600-10/2021-5 z dne 21.1.2021);
  - Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 90/01, 46/14-ZON-C).

Programsko-politični dokumenti

- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 (Uradni list RS, št. 31/20);
- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (sprejeta na 55. seji Vlade, dne 20.12.2001);
Strategija upravljanja z rjavim medvedom (*Ursus arctos*) v Sloveniji (sprejeta na 59. seji Vlade, dne 24.01.2002);
- Strategija ohranjanja volka (*Canis lupus*) v Sloveniji in trajnostnega upravljanja z njim (sprejeta na 45. seji Vlade RS, dne 24.9.2009);
- Strategija ohranjanja in trajnostnega upravljanja navadnega risa (*Lynx lynx*) v Sloveniji 2016-2026 (sprejeta na seji vlade dne 12.5.2016 s sklepom št. 35600-3/2016/4);
- Program upravljanja območij Natura 2000 (2015 - 2020) (sprejet na 30. seji Vlade s sklepom št. 00719-6/2015/13 z dne 9.4.2015, popr. s sklepom št. 00719-12/2015/4 z dne 28.5.2015, s sklepom št. 35600-1/2016/3 z dne 24.3.2016 in sklepom št. 35600-5/2020/4 z dne 7.1. 2021).

Najpomembnejši predpisi EU s področja varstva narave

- Direktiva Sveta o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst - Direktiva o habitatih (92/43/EGS);
Direktiva Sveta o ohranjanju prosto živečih vrst ptic - Direktiva o pticah (79/409/EGS in 2009/147/ES);
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja - Okvirna direktiva o morskem strategiji (2008/56/ES);
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike - Vodna direktiva (2000/60/ES);
Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. decembra 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi;
- Uredba Komisije (ES) št. 865/2006 z dne 4. maja 2006 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi.

Mednarodne konvencije in drugi dogovori

- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list SFRJ, št. 56/74), velja na podlagi Akta o notifikaciji in nasledstva (Uradni list RS, MP¹ št. 15/92);
- Konvencija o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališče močvirskih ptic (Ramsar) (Uradni list SFRJ, MP št. 9/77), velja na podlagi Akta o notifikaciji in nasledstva (Uradni list RS, št. 15/92);
Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov - Bernska konvencija (Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov (Uradni list RS, št. 55/99, MP št. 17));
- Konvencija o varstvu Alp - Alpska konvencija (Uradni list RS, št. 19/95, MP št. 5) in protokoli;
- Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES) - Washingtonska konvencija (Zakon o ratifikaciji konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, spremembah konvencije ter dodatkov I, II, III in IV h konvenciji (Uradni list RS št. 110/99, MP št. 31));
Konvencija o biološki raznovrstnosti, Rio de Janeiro, 1992 (Zakon o ratifikaciji konvencije o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS, št. 30/96, MP št. 7));
Konvencija za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja - Barcelonska konvencija (Uradni list RS, št. 102/02, MP št. 26);
Zakon o ratifikaciji sporazuma o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic (MOAEP) (Uradni list RS, št. 66/03, MP št. 16);

---

¹ Mednarodne pogodbe.

Konvencija o varstvu selitvenih poti vrst prosto živečih živali - Bonnska konvencija (Zakon o ratifikaciji konvencije o varstvu selitvenih poti vrst prosto živečih živali (Uradni list RS, št. 72/98, MP št. 18));

Evropska konvencija o krajini (Zakon o ratifikaciji evropske konvencije o krajini (Uradni list RS, št. 74/03, MP št. 19));

Sporazum o varstvu netopirjev v Evropi (Zakon o ratifikaciji sporazuma o varstvu netopirjev v Evropi (Uradni list RS, št. 102/03, MP št. 22));

Sporazum o ohranjanju kitov in delfinov Črnega morja, Sredozemskega morja in atlantskega območja ob njem (ACCOBAMS) (Zakon o ratifikaciji sporazuma o ohranjanju kitov in delfinov Črnega morja, Sredozemskega morja in atlantskega območja ob njem (Uradni list RS, št. 82/06, MP št. 16)).

2 OBMOČJA Z NARAVOVARSTVENIM STATUSOM

Ohranjanje narave temelji na ohranjanju naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti (ekološko pomembna območja, območja Natura 2000, varstvo zavarovanih prostoživečih vrst in njihovih habitatov in struktur ter habitatnih tipov, ki se ohranjajo prednostno glede na druge habitatne tipe, prisotne na celotnem območju Republike Slovenije).

Grafični sloji območij z naravovarstvenim statusom (uradni register RS) so dostopni na geografskem informacijskem sistemu ARSO na spletni strani <http://gis.arso.gov.si> (WFS storitev).

Podatki o naravnih vrednotah, ekološko pomembnih območjih, območjih Natura 2000 ter zavarovanih območjih so dostopni na spletnem portalu naravovarstvenega atlasa Zavoda RS za varstvo narave <https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/DefaultNvaPublic.aspx>. Navodila za preseke poljubnih grafičnih enot (občina, parcela) z naravovarstvenimi območji in njihovo vsebino se nahajajo na povezavi:

https://zrsvn-varstvonarave.si/vvp-content/uploads/2019/09/Navodila_za_iskanje_podatkov_v_javnem_NVA_3769.pdf.

Spremljanja stanja vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000 (monitoringi) so dosegljiva na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor - Natura 2000 <http://www.natura2000.si/natura-2000/natura-2000-v-sloveniji/monitoring/>.

Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020) je dosegljiv na povezavi <http://www.natura2000.si/natura-2000/life-upravljanje/pro1.!:ram-upravljanja/>.

Na območju načrtovanja so lahko prisotni tudi habitati zavarovanih vrst, njihovih struktur ali habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo glede na druge HT in niso del javno dostopnih podatkov. Za pridobitev teh podatkov predlagamo, da direktno zaprosite Zavod RS za varstvo narave v obliki konkretnih smernic ali vloge za informacije javnega značaja.

3 VARSTVENI REŽIMI, SPLOŠNE IN PODROBNEJŠE VARSTVENE USMERITVE IN PRIPOROČILA

Posegi v naravo se morajo planirati, načrtovati in izvajati tako, da ne okrnijo narave. V postopkih načrtovanja rabe ali izkoriščanja naravnih dobrin in urejanja prostora mora pristojni državni ali lokalni organ izbrati tisto odločitev, ki ob približno enakih učinkih izpolnjuje merilo najmanjšega možnega posega v naravo in v primeru obstoja alternativnih tehničnih možnosti za izvedbo posega ne okrne narave.

Prisotni državni ali lokalni organ lahko sprejme odločitev o širitvi stavbnih zemljišč, če so v naselju izkoriščene vse možnosti za racionalno pozidavo in ugotovljenih potreb ni mogoče zadovoljiti drugače ter če za graditev infrastrukturnih povezav zunaj naselij ni mogoče izkoristiti že obstoječih koridorjev.

Nosilec posega v naravo ali izvajalec dejavnosti mora delovati tako, da v čim manjši meri posega v naravo ter po zaključku posega ali dejavnosti približa stanje v naravi tistemu stanju, ki je bilo pred posegom oz. dejavnostjo (96. člen ZON).

3.1 Varstvo zavarovanih območij

Zavarovanje območja je ukrep varstva narave, ki se vzpostavi z aktom o zavarovanju. Zavaruje se lahko:

- naravne vrednote, ekološko pomembna območja, območja Natura 2000,
- rastlinske in živalske vrste, njihove izjemne osebkke ali populacije,
- mineral in fosil.

3.1.1 VARSTVENI REŽIMI

Pri načrtovanju prostorskih ureditev se obvezno upoštevajo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo zavarovanih območij narave, ki so podani z varstvenimi režimi v sprejetih aktih o zavarovanju in konkretnih naravovarstvenih smernicah.

3.1.2 VARSTVENA PRIPOROČILA ZA VARSTVO PREDLAGANIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ

Na območjih, ki so predlagana za zavarovana območja, se posege in dejavnosti izvajajo tako, da se ne ogroža prvobitnosti narave.

3.2 Varstvo naravnih vrednot

3.2.1 Splošne varstvene usmeritve

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj (40. člen ZON).

Posegi in dejavnosti se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, se posegi in dejavnosti:

- na površinski in podzemeljski geomorfološki, hidrološki in geološki naravni vrednoti izvajajo v obsegu in na način, da se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih

je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote.

- na drevesni naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne zmanjša vitalnost in ne poslabša zdravstveno stanje drevesa ter, da se ne poslabšajo življenjske razmere na rastišču.
- na botanični in zoološki naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne poslabšajo življenjske razmere rastlin in živali, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, do takšne mere, da jim je onemogočeno dolgoročno preživetje.
- na ekosistemski naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne spremenijo kvalitete ekosistema ter naravni procesi v njem do takšne mere, da se poruši naravno ravnovesje.
- na krajinski vrednoti izvajajo tako, da se ne zmanjšuje krajinska pestrost ter da se ne uniči, poškoduje ali bistveno spremeni lastnosti krajinskih elementov ter njihove razporeditve v prostoru.
- na oblikovani naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne poslabšajo življenjske razmere za rastline, ki so bistveni sestavni del naravne vrednote, da se ne zmanjša njihova vitalnost ter da se bistveno ne spremenijo oblikovne lastnosti naravne vrednote, pri čemer se na območjih vrtno arhitekturne dediščine posegi in dejavnosti izvajajo v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine.

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Za potrebe priprave aktov se območje vpliva na naravno vrednoto opredeli glede na nameravani poseg ali dejavnost na podlagi naslednjih izhodišč:

za hidrološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto območje porečja ali dela porečja, v katerem se naravna vrednota nahaja,

za podzemno geomorfološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto površje nad podzemno jamo ter, če je naravna vrednota vodna podzemna jama, porečje voda, ki tečejo v podzemno jamo,

za naravne vrednote drugih zvrsti je območje vpliva na naravno vrednoto območje, v katerem vplivi posegov in dejavnosti človeka lahko ogrozijo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto: za geomorfološke in geološke naravne vrednote je to zlasti njihova stabilnost, za botanične, zoološke, ekosistemske in drevesne naravne vrednote je to zlasti kvaliteta habitatov rastlin in živali.

3.2.2 Podrobnejše varstvene usmeritve

Podrobnejše varstvene usmeritve po zvrsteh naravnih vrednot izhajajo iz Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03).

3.2.2.1 Površinske geomorfološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, daje njena vidna podoba čim manj spremenjena.

2. Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, daje njena vidna podoba čim manj spremenjena.
3. Vibracije zaradi eksplozij ali iz drugih virov smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.
4. Pridobivanje in raziskovanje mineralnih surovin na naravni vrednoti je možno v takšnem obsegu in na način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je tak del narave opredeljen za naravno vrednoto. Sanacija območij, na katerih so se pridobivale mineralne surovine, se izvaja tako, da se v čim večji možni meri ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Naravno vrednoto se ohranja vidno in dostopno.
5. Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
6. Vzorce kamnin se jemlje na tak način, da se bistveno ne spremenijo fizične lastnosti naravne vrednote ter da se ne ogrozi stabilnosti naravne vrednote.
7. Na naravni vrednoti se izvaja takšne športne in rekreacijske aktivnosti, zaradi katerih se bistveno ne spreminjajo fizične lastnosti naravne vrednote (npr. z obsežnim odstranjevanjem skal, pritrjevanjem klinov, jeklenih vrvi in podobnim) ter da zaradi prisotnosti ljudi (velike množice) ni motena vidna podoba naravne vrednote in onemogočeno njeno doživljanje. Obiskovalci naravne vrednote naj se gibajo po poteh, če so le-te za ta namen urejene.
8. Naravno vrednoto se uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote ter, da je vidna podoba naravne vrednote čim manj spremenjena. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote. Na naravni vrednoti, katere obiskovanje in ogledovanje se prostorsko ne da omejiti ali se pričakuje, da omejitev ne bo učinkovita, se lahko obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote ali njenega dela fizično onemogoči.
9. Vegetacijo na naravni vrednoti se lahko odstrani v primeru, da se s tem omogoči dostop, izboljša vidnost ali prepreči vpliv rastlinstva na vrednoto.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Vibracije zaradi eksplozij ali iz drugih virov smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.

3.2.2.2 Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Sigastih tvorb in drugega jamskega inventarja se ne poškoduje, uničuje, odstranjuje, odnaša.
2. Sten, stropa in tal, zraka v jami ter vode, ki tečejo skozi jamo se ne onesnažuje.
3. Sten, stropa in tal se fizično ne spreminja, razen, če je to nujno potrebno zaradi raziskovanja jam ali znanstvenoraziskovalnega dela; v tem primeru se vrta, koplje, zasipava in podobno, tako da se ne uničuje sigastih tvorb ter drugega pomembnega jamskega inventarja.
4. V jamah se praviloma ne gradi objektov ali namešča naprav, v primeru ureditve jame za ogledovanje in obiskovanje ter v primeru potreb za znanstveno-raziskovalno delo, pa se jih gradi oziroma namešča tako, da se ne poškoduje sigastih tvorb ter drugega jamskega inventarja.
5. Jame in brezna oziroma njihove dele se osvetljuje le toliko, kolikor je minimalno potrebno za obisk ljudi, znanstvenoraziskovalno delo ali jamarstvo. Osvetljuje se na način, ki algam čim bolj onemogoča rast. Ne sveti se s svetili na odprt plamen, ki sajijo in segrevajo prostor.
6. Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov in hrupa se ne povzroča.
7. V jamah in brezni se ne kuri ognja, razen pri uporabi acetilenskih in drugih plinskih svetil.
8. Odpadkov in drugega materiala se ne odlaga ali skladišči v jami, tekočih odpadkov se ne odvaja v jamo in se jih ne izliva v jami.

9. Vzorce kamnin, mineralov in fosilov se jemlje le zaradi znanstveno-raziskovalnega razloga, na tak način, da se ne spremenijo fizikalne lastnosti naravne vrednote ali njenega dela.
10. Jamske sedimente, ki se jih odkopava in prekopava zaradi znanstveno-raziskovalnega dela, se po končanih raziskavah razporedi tako, daje stanje čim bolj približano prvotnemu.
11. Jame in brezna se obiskuje tako, da se jih s fizično aktivnostjo ne poškoduje.
12. Jame in brezna se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se ne spremenijo fizične in funkcionalne lastnosti naravne vrednote, da se ne ogrozi stabilnost delov naravne vrednote ter da je vidna podoba naravne vrednote in okolice čim manj spremenjena.
13. V jamo se ne vnaša organskih snovi (človeška hrana, iztrebki, les in drug organski material).

Na območju vpliva na naravno vrednoto

V jamskem vhodu in njegovi neposredni okolici:

1. Gradnja objektov se ne izvaja, zemeljsko površje se ne spreminja, razen za namen iz 6. točke tega oddelka.
2. Odpadkov se ne odlaga.
3. Vhoda se ne zasipava, v neposredno okolico se ne odlaga in skladišči materiala.
4. Jamski vhod se zapira le z namenom varstva naravne vrednote oziroma upravljanja z njo, pri čemer se uporabi takšne tehnične rešitve, da je omogočen nemoten prehod živali v jamo in iz nje.
5. Enostavne objekte, ki nimajo vsebinske povezave z naravno vrednoto, električne in druge vode se namešča v takšni oddaljenosti, da se ohranja vidna podoba jamskega vhoda nespremenjena.
6. Jamski vhod se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da je vidna podoba vhoda čim manj spremenjena.
7. V vegetacijsko združbo v jamskem vhodu se ne posega s fizičnim uničevanjem, spreminjanjem vrstne sestave ipd., razen v primeru, da se s tem omogoči dostop. Obseg odstranitve vegetacije sme biti tolikšen, da se ohranijo obstoječe lastnosti mikroklimе v jamskem vhodu in jami.

Na površju nad znanimi rovi jame. ponornice, ki teko v jamo oziroma skozi njo:

1. Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
2. Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
3. Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
4. Odpadkov se ne odlaga.
5. Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
6. Ne slabša se kvalitete vod, ki tečejo v jamo. Onesnažene vode se prednostno očisti.
7. Posege in gradnje na vodotokih se izvaja tako, da se ohranja čim bolj naraven vodni režim.

3.2.2.3 Geološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
2. Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje, nasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, daje njena vidna podoba čim manj spremenjena.
3. Pridobivanje mineralnih surovin in raziskovanje pred njihovim pridobivanjem se na naravni vrednoti izvaja tako in v takšnem obsegu, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto.

4. Pri pridobivanju mineralnih surovin, raziskovanju ali sanaciji območij pridobivanja mineralnih surovin se opravi občasen naravovarstveni nadzor z namenom pravočasnega odkritja novih kvalitete naravne vrednote. V primeru, ko se zaradi neodložljivega posega, predvideva poškodovanje ali uničenje naravne vrednote in ni mogoče zagotoviti njenega in-situ varstva, se ustrezno dokumentira in za fizično prestavljive naravne vrednote izvede ukrepe ex-situ varstva.
5. Sanacija območij, na katerih so se pridobivale mineralne surovine, se izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Naravno vrednoto se ohranja vidno in dostopno.
6. Vibracije zaradi eksplozij ali drugih virov na naravni vrednoti smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.
7. Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se na naravni vrednoti ne odlaga in ne skladišči.
8. Delov naravne vrednote se ne lomi, razbija, odkopava ali odnaša v takem obsegu, da se uniči nahajališče oziroma okrni lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Izjemoma se to lahko izvaja v ohranitvene namene, če na nahajališču ni mogoče zagotoviti učinkovitega varstva.
9. Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote ter da je vidna podoba naravne vrednote čim manj spremenjena. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje. Obiskovalce se usmerja na določene poti. Na naravni vrednoti, katere obiskovanje in ogledovanje se prostorsko ne da omejiti ali se pričakuje, da omejitev ne bo učinkovita, se lahko obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote ali njenega dela fizično onemogoči.
10. Z namenom preprečitve erozije, neugodnega delovanja atmosferilij in vegetacije se naravno vrednoto lahko fizično zaščiti (prekrije), odstrani vegetacijo in podobno.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

Vibracije zaradi eksplozij ali drugih virov smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.

3.2.2.4 Hidrološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, daje njena vidna podoba čim manj spremenjena.
2. Objekte in naprave za različne namene se na naravni vrednoti namešča oziroma se njihovo delovanje zagotavlja tako, da se ne prekinja zveznosti vodnega toka, da se ne spreminja ali bistveno ne spreminja količina vode in hitrost pretoka, prostorska in časovna razporeditev voda, smer toka oziroma morskih tokov, oblika in dno struge vodotoka oziroma jezera in morja ter, da se bistveno ne spremenijo vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote. Na slapiščih, slapovih in v koritih se ohranja naraven pretok.
3. Urejanje voda se izvaja sonaravno, tako da se v največji možni meri ohranjajo vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote.
4. Ne slabša se kvalitete vode, ne spreminja se temperature vode. Onesnaženo vodo se prednostno očisti.
5. Na naravno vrednoto se ne odlaga odpadkov.
6. V obrežno vegetacijo se posega s sekanjem, obsekavanjem, redčenjem, zasajanjem, tako da se bistveno ne spremenijo fizikalne lastnosti obrežja.

7. Prod, pesek, mivka se z obrežja, prodišč, dna struge odvzema v količini in na način, da se ne spremenijo ali bistveno ne spremenijo funkcionalne in vidne lastnosti naravne vrednote.
8. Rekreatijske in športne aktivnosti se izvajajo tako, da se naravne vrednote ne poškodujejo in da se ne spremeni njenih lastnosti. Na jezerih se za rekreacijske namene ne uporablja čolnov z motorji z notranjim izgorevanjem. Na jezerih na nadmorski višini nad 900 m se ne izvajajo rekreacijskih in športnih aktivnosti.
9. Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, mostov, galerij, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se ne spremenijo lastnosti naravne vrednote ter da je vidna podoba naravne vrednote čim manj spremenjena.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Na območje vpliva na naravno vrednoto se ne odlaga odpadkov, če za to obstojijo druge prostorske možnosti; v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti, se odpadke odlaga le tako, da je onemogočeno odtekanje odcednih vod na naravno vrednoto.
2. Gradnja objektov in nameščanje naprav za različne namene (hidroenergetske, vodnogospodarske, rekreacijske, turistične in druge) se izvajajo tako, da objekti in naprave zlasti ne povzročijo spremembe ali bistvene spremembe kakovosti in količine vode, hitrosti pretoka, prostorske in časovne razporeditve voda, smeri toka oziroma morskih tokov na naravni vrednoti. Na območju vpliva na slap, slapišče ali korita se vodnega režima ne spreminja.

3.2.2.5 Botanične naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvajajo na način in v takem obsegu, da se bistveno ne spremenijo življenjske razmere na rastišču in da se ohranja rastline, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Na način in v obsegu iz prejšnjega stavka se izvajajo tudi odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnih razmer (npr. osuševanje, dviganje ali spuščanje gladine podtalnice, poplavitve, zamenjava sladke vode s slano in obratno), spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov. Pri tem se izkoristijo vse možne tehnične rešitve, da se naravna vrednota čim manj poškoduje.
2. Združbo rastišča se spreminja z izkrčenjem gozda oziroma posameznih dreves, s pogozditvijo, preoravanjem in podobno, le toliko, da se bistveno ne spremenijo življenjske razmere na rastišču.
3. Rastlin se ne nabira, izkoreninja, lomi ali drugače poškoduje ali uničuje, razen za znanstveno-raziskovalno delo v obsegu, ki ne vpliva negativno na stanje populacije in na rastišče.
4. Zraka se ne onesnažuje s prahom, aerosoli ali strupenimi plini, tako da se rastlin ne poškoduje in da se ne slabšajo možnosti za rast.
5. Rastlin se ne požiga.
6. Sestave biocenoze se ne spreminja z vnašanjem rastlin tujerodnih vrst.
7. Na naravni vrednoti se ne uporablja kemičnih sredstev za uničevanje živali in rastlin. Preprečuje se naravno sukcesivno zaraščanje rastišč, če je to strokovno utemeljeno.
8. Na naravni vrednoti, kjer se rastišče vzdržuje s tradicionalno kmetijsko rabo, se upošteva zlasti naslednje usmeritve: način in količina gnojenja se ne spreminjata glede na tradicionalen način gnojenja, na rastišča se ne vnaša mineralnih gnojil, pri času košnje se upošteva življenjski cikel rastlin, po možnosti se kosi po semenitvi, intenzivnosti paše se ne povečuje nad tradicionalno.
9. Naravno vrednoto se obiskuje na način, da se zaradi fizičnega učinka hoje ne poslabšajo življenjske razmere na rastišču. Obiskovalce se usmerja na določene poti. V primeru, da gre za majhna rastišča zelo ogrožene vrste, se obiskovanje naravne vrednote lahko prostorsko omeji ali prepove.

10. Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti, vendar na način, ki ne spremeni življenjskih razmer na rastišču.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Ne slabša se kvalitete površinskih, podzemnih in morskih vod, tako da se ne slabšajo življenjske razmere na rastišču.
2. Objekte in naprave se gradi oziroma namešča v takšni oddaljenosti od rastišča, da se ne spremenijo življenjske razmere na rastišču, vključno s tem, da se ne spremeni osenčenosti oziroma osončenosti rastišča.

3.2.2.6 Zoološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja na način in v takem obsegu, da se bistveno ne spremenijo življenjske razmere za živali. Na način in v obsegu iz prejšnjega stavka se izvaja tudi odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnih razmer (npr. osuševanje, dviganje ali spuščanje gladine podtalnice, poplavitve, zamenjava sladke vode s slano in obratno), spreminjanje temperature vode, spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov. Pri tem se izkoristijo vse možne tehnične rešitve, da se naravna vrednota čim manj poškoduje.
2. Posege, dejavnosti in aktivnosti na naravni vrednoti se izvaja tako, da se način in čas opravljanja posegov, dejavnosti in aktivnosti kar najbolj prilagodita življenjskim ciklom živalim; posege, dejavnosti in aktivnosti se izvaja v času, ki ne sovпада z obdobji, ko živali potrebujejo mir, npr. sekanje grmišč se opravlja po gnezditvenem času ptičev, kmetijska in druga opravila, ki lahko uničijo gnezda ali mladiče, se opravljajo po gnezdenju ali poleganju mladičev in na način, da se živali lahko umaknejo.
3. Živali se ne vznemirja, preganja, nabira, zastruplja ali drugače uničuje.
4. Sestave zoocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali tujerodnih vrst.
5. Eksplozije ali drugih dejanj, ki povzročajo močan hrup ali vibracije, se ne izvaja.
6. Ponoči se naravne vrednote ne osvetljuje. Jame ali dele jam, kjer so kolonije netopirjev se ne osvetljuje oziroma se osvetljuje le minimalno in za čim krajši čas.
7. Ne slabša se kvalitete površinske, podzemne in morske vode, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za živali.
8. Zrak se ne onesnažuje s prahom, aerosoli ali strupenimi plini, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za živali.
9. Naravno vrednoto se obiskuje na način in v času, ki je za živali najmanj moteč. Obiskovalce se usmerja na določene poti. V primeru, da gre za živalsko vrsto, ki je na človekovo prisotnost izjemno občutljiva, se obiskovanje naravne vrednote lahko časovno (npr. v času razmnoževanja) ali prostorsko omeji ali prepove.
10. Rekreatijske in športne aktivnosti se preusmerja na spoznavanje in doživljanje narave.
11. Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti, vendar v času in na način, ki za živali ni moteč. Naravno vrednoto se uredi tako, da je ljudem omogočeno spoznavanje in doživljanje živali v njenem naravnem okolju.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Posege in dejavnosti ter druge aktivnosti se izvaja tako, da le-ti ne vplivajo negativno na življenjske razmere za živali na naravni vrednoti.

3.2.2.7 Ekosistemske naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja na način in v takem obsegu, da se populacije rastlinskih in živalskih vrst pretežno ohranijo. Na način in v obsegu iz prejšnjega stavka se izvaja tudi odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnih razmer (npr. osuševanje, dviganje ali spuščanje gladine podtalnice, poplavitvev, zamenjava sladke vode s slano in obratno), spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov. Pri tem se izkoristijo vse možne tehnične rešitve, da se naravna vrednota čim manj poškoduje.
2. Ne slabša se kvalitete površinske, podzemne in morske vode, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za rastline in živali.
3. Zrak se ne onesnažuje s prahom, aerosoli ali strupenimi plini, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za rastline in živali.
4. Sestave biocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali tujerodnih vrst.
5. Na naravno vrednoto se ne vnaša gensko spremenjenih organizmov.
6. Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti, z nadelavo poti, razgledišč, opazovališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami in opozorili, vendar tako, da se ne spremenijo lastnosti ekosistema in da je z dodatnimi ukrepi zagotovljeno, da prisotnost obiskovalcev ne bo vznemirjala živali (npr. skrite opazovalnice). Obiskovalce se usmerja na določene poti.
7. Rekreativna in športna aktivnost, ki negativno vplivata na rastline in živali, se ne izvajata, preusmerjata se na doživljanje in spoznavanje narave.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Posege in dejavnosti ter druge aktivnosti se izvajajo tako, da le-ti ne vplivajo negativno na življenjske razmere za rastline in živali na naravni vrednoti.

3.2.2.8 . Drevesne naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Vej, listov, debel, drevesne skorje in korenin se ne lomi, seka, obsekava ali drugače poškoduje, razen če gre za sanacijske ukrepe na drevesu.
2. Življenjske razmere na rastišču se ohranja nespremenjene, zato se ne odstranjuje zemlje, razkriva korenin, zasipava debela ali rastišča oziroma površine nad koreninami, s hojo, vožnjo ali kak.o drugače ne tepta tal, ne poplavlja rastišča, spreminja višine podtalnice, kislosti oziroma alkalnosti tal, spušča škodljivih tekočin ali plinastih snovi na rastišče ter ne odlaga odpadkov.
3. Podlago se na rastišču utrjuje le tako, da se omogoči zadostno zračnost in vodoprepustnost tal nad koreninskim sistemom.
4. Na rastišče se praviloma ne postavlja objektov ali naprav. V primeru, da drugih prostorskih možnosti ni, se manjše objekte, kot so odri, kioski, spominska obeležja, vodnjaki, svetilke, klopi in podobno, postavlja v primerni oddaljenosti na način, da se ekološke razmere na rastišču ne spremenijo ter daje njena vidna podoba čim manj spremenjena.
5. Na deblo, korenine in veje dreves se ne obeša, pritrjuje ali postavlja tujih teles, kot so plakati, obvestila, svetilke, nosilci žičnih vodov, table, omarice, antene in podobno.
6. Znanstveno-raziskovalno poseganje ali poseganje pred sanacijo za ugotovitev stanja drevesa (jemanje lesnih izvrtkov ali vzorcev iz debela, vej, korenin) se izvaja tak.o, da se s posegom ne poslabša zdravstveno stanje drevesa.
7. Naravno vrednoto se lahko opremi za obisk, ogled in predstavitev javnosti z označevalnimi in pojasnjevalnimi tablami, klopmi ipd., vendar le na način, da se s posegom in ogledovanjem ne poškoduje drevesa in ne spremeni življenjskih razmer na rastišču.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Objekte in naprave se gradi oziroma namešča v takšni oddaljenosti od drevesa oziroma njegovega rastišča, da se ne spremenijo življenjske razmere na rastišču, vključno s tem, da se ne spremeni osenčenosti oziroma osončenosti drevesa ali rastišča.

3.2.2.9 *Oblikovane naravne vrednote*

Na naravni vrednoti

1. Rastlin, ki so bistveni sestavni del oblikovane naravne vrednote, se ne trga, lomi, seka, obsekava ali drugače poškoduje, razen če gre za dela z rastlinami v skladu z namenom njihovega oblikovanja, izvajanja ukrepov varstva vrtnoarhitekturne dediščine na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, upošteva zgodovinske zasnove, ali za sanacijske ukrepe na drevesih.

2. Izvaja se le tiste gradnje, ki so povezane z obnovitvijo ali vzdrževanjem naravne vrednote, ali izvajanjem ukrepov varstva vrtno-arhitekturne dediščine na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, upošteva zgodovinske zasnove.

3. Električnih ali drugih, zračnih ali talnih vodov se ne napeljuje prek naravne vrednote, če za to obstojijo druge prostorske možnosti; talnih vodov se ne napeljuje skozi koreninske sisteme rastlin, ki so bistveni sestavni del naravne vrednote.

3.2.2.10 *Krajinske vrednote*

Na krajinski vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se bistveno ne spremenijo lastnosti krajinskih elementov ter da se pri tem upošteva njihovo razporeditev v prostoru. Pri tem se izkoristijo tudi vse možne tehnične ali druge rešitve, da se objekti čim bolj skladno z lastnostmi obstoječih krajinskih elementov vključijo v krajino.

2. Kmetijska dejavnost se izvaja tradicionalno, pri čemer se zlasti ohranjajo značilni krajinski elementi in strukture, kot so reliefna razgibanost tal, živice, posamezni grmi, drevesa, suhozidi, ograje ipd. ter značilna parcelacija kmetijskih površin. Nove objekte, potrebne za opravljanje kmetijske dejavnosti, se namešča tako, da se ohranjajo lastnosti krajinskih elementov in prostorsko tako, da se ne porušijo zakonitosti prostorske razporeditve elementov v krajini.

3. Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga.

4. Krajinsko vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se elementi ureditve čim bolj skladno vključijo v krajino.

3.2.3 Varstvena priporočila za varstvo predlaganih naravnih vrednot

Za predlagane naravne vrednote se upoštevajo splošne in podrobnejše varstvene usmeritve za varstvo naravnih vrednot.

3.2.4 Varstvena priporočila za ravnanje na območjih pričakovanih naravnih vrednot

V primeru najdbe mineralov ali fosilov ter odkritju jame med gradnjo objektov se mora najditelj ravnati po 74. členu ZON. Fizična ali pravna oseba, ki izvaja poseg ali dejavnost, med katero je prišlo do najdbe minerala ali fosila, mora začasno ustaviti dela, najdbo zaščititi in o najdbi nemudoma obvestiti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave.

3.2.4.1 Priporočila za ravnanje glede na vrsto posega pred odkritjem

Po predhodnem dogovoru s pristojno območno enoto Zavoda RS za varstvo narave se omogoči spremljanje stanja med zemeljskimi deli z vidika odkrivanja in varstva geoloških in podzemeljskih geomorfoloških naravnih vrednot.

Za vsa zemeljska dela in posege v naravo se smiselno uporabljajo tudi splošne varstvene usmeritve za varstvo naravnih vrednot.

3.2.4.2 Priporočila za ravnanje na območjih pričakovanih naravnih vrednot ob odkritju

Če investitor oz. izvajalec odkrije potencialno naravno vrednoto, naj o najdbi čim prej obvesti pristojno območno enoto Zavoda RS za varstvo narave. Zavod RS za varstvo narave pripravi usmeritve, ki vključujejo napotila za ureditev ali zaščito nahajališča, če je nahajališče mogoče ohraniti. Če nahajališča ni mogoče ohraniti, vsebujejo varstvene usmeritve iz prejšnjega stavka napotila za strokovni odvzem mineralov ali fosilov z nahajališča in morebitno oddajo v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji ter morebitno obveznost zagotovitve strokovnega nadzora za čas ureditve, zaščite ali odvzema in za čas nadaljevanja del.

Med zemeljskimi deli lahko pride do odkritja podzemnih geomorfoloških naravnih vrednot (Game, brezna). V skladu z 22. členom Zakona o varstvu podzemnih jam in 74. členom Zakona o ohranjanju narave je lastnik zemljišča, na katerem je bila najdena jama, ali fizična ali pravna oseba, ki izvaja dejavnost, med katero je prišlo do najdbe, dolžan omogočiti raziskavo jame. Najdbo mora najditelj prijaviti pristojni območni enoti Zavoda RS za varstvo narave. Hkrati mora jamo zaščititi pred uničenjem, poškodbo ali krajo.

Novo odkrite naravne vrednote se varuje glede na zvrst in tip naravne vrednote in glede na tip posega, na osnovi katerih strokovna služba izbere najprimernejši način varovanja. V primerih, ko ni možno zagotoviti niti *in-situ* niti *ex-situ* varstva, se zagotovi natančno evidentiranje in dokumentiranje območja najdbe izjemnih (geoloških) fenomenov.

3.3 Varstvene usmeritve za varstvo zavarovanih prosto živečih vrst in habitatnih tipov

Varstvene usmeritve za varstvo zavarovanih prosto živečih vrst in habitatnih tipov so podane s ciljem ohranjanja ugodnega stanja na podlagi določil 3. točke 23. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, 3. točke 18. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah ter 3. točke 4. člena Uredbe o habitatnih tipih, ki določajo, da se mora pred odločitvijo o prostorskih ureditvah in rešitvah, ki se nanašajo na območja s predvidenimi spremembami rabe prostora oziroma razmestitvijo dejavnosti v prostoru, ugotoviti prisotnost habitatov vrst in habitatnih tipov na teh območjih in njihovo stanje ohranjenosti.

Metoda za ugotovitev prisotnosti in stanja habitatov vrst in habitatnih tipov je odvisna od dejanske prisotnosti habitatov vrst in habitatnih tipov, zahtevnosti in obsega prostorskih ureditev ter obstoja ustreznih podatkov o prisotnosti in stanju habitatnih tipov in habitatov vrst na tem območju. Glede na to lahko zadošča pregled obstoječih podatkov in enkratni terenski ogled, lahko pa je potreben natančnejši popis habitatov vrst in habitatnih tipov.

Posegi in dejavnosti se načrtujejo z namenom ohraniti habitate vrst in habitatnih tipov v ugodnem stanju na način in v obsegu, da se v največji možni meri:

- ohranja ali večja naravna razširjenost habitatov vrst in območij, ki jih posamezni habitat vrste znotraj te razširjenosti pokriva, in
- ohranja specifične strukture habitata in naravne procese ali ustrezno rabo.

3.4 Varstvene usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij

Varstvene usmeritve za ekološko pomembna območja se določajo za načrtovanje prostorskih ureditev in rešitev ter urejanja in rabe naravnih dobrin ter za izvajanje posegov in dejavnosti, z namenom, da se ohranja ali dosega ugodno stanje tistih habitatnih tipov ter rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov, zaradi katerih je ekološko pomembno območje opredeljeno.

Na ekološko pomembnih območjih se v primeru obstoja alternativnih možnosti prostorske ureditve ne načrtujejo, če se zaradi njihove izvedbe lahko bistveno poslabša ugodno stanje habitatnih tipov ali vrst, zaradi katerih je ekološko pomembno območje opredeljeno, v drugih primerih pa se načrtujejo tako, da je njihov neugoden vpliv čim manjši. Ugotovitve, ali gre za bistveno poslabšanje, ni mogoče podati z v naprej določenimi kvantitativnimi kriteriji. Vpliv plana ali posega je odvisen od učinkov plana ali posega, prisotnih vrst in habitatnih tipov na območju, njihovega stanja, ranljivosti ter specifik območja. Za ugotavljanje, ali gre za bistveno poslabšanje, se lahko smiselno uporabijo usmeritve za ugotavljanje bistvenega vpliva na območjih Natura 2000, ki so podane v Prilogi 3.

3.4.1 Splošne varstvene usmeritve

Na ekološko pomembnih območjih, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

3.5 Varstvene usmeritve za varstvo posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000)

Varstveni cilji območij Natura 2000 so navedeni v Uredbi o posebnih varstvenih območjih in se podrobneje opredelijo v Programu upravljanja Natura območij. Ohranja se celovitost Natura območij v smislu ohranjanja njihovih ekoloških struktur, funkcij in varstvenega potenciala ter povezanost območij Natura 2000.

3.5.1 Splošne varstvene usmeritve

Na območjih Natura 2000 se posegi in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;

- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali; ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst m omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovpada z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na Natura območja se ne vnaša živali m rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Podatki o območjih Natura 2000 so dostopni na spletnem portalu naravovarstvenega atlasa Zavoda **RS** za varstvo narave <https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/DefaultNvaPublic.aspx>.

Posebna varstvena območja ali območja Natura 2000 se delijo na:

POV (posebna območja varstva, opredeljena na podlagi Direktive o pticah) (ang. SPA)

POO (posebna ohranitvena območja, opredeljena na podlagi Direktive o habitatih) (ang. SAC).

PRILOGA 1: PODROBNEJŠE VARSTVENE USMERITVE GLEDE NA PODROČJA NAČRTOVANJA

Pri načrtovanju posegov in dejavnosti naj se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Prednostno se jih načrtuje na naravovarstveno manj občutljivih območjih (izven območij naravnih vrednot in območij, pomembnih za biotsko raznovrstnost). Pri opredeljevanju namenske rabe in umeščanju objektov lokalnega/regionalnega pomena v prostor naj se upoštevajo tudi podrobnejše varstvene usmeritve iz Priloge 2 tega dokumenta.

a) poselitev

Poselitev naj se praviloma načrtuje v obstoječih poselitvenih območjih, ob prometnicah, ter na naravovarstveno manj občutljivih območjih. Zagotovitev nastanitvenih kapacitet (stanovanja, počitniški objekti) na območjih z naravovarstvenimi vsebinami, naj se prednostno zagotavlja v okviru obstoječega stavbnega fonda z možnostjo navezave na ohranjanje kvalitetne kulturne dediščine.

Pri načrtovanju širitve poselitvenih območij kakor tudi gradnji objektov izven poselitvenih območij naj se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

V območjih koridorjev ogroženih vrst in v območjih, ki omogočajo gensko povezanost njihovih populacij (ekološko pomembna območja) se poselitev prostorsko strukturira tako, da se omogoči neovirane prehode živalim.

Sprememba rabe iz kmetijskih v stavbna zemljišča naj se izvede le v primerih, ko to ne bo imelo bistvenega vpliva na ugodno stanje ogroženih in zavarovanih vrst ter habitatnih tipov, ki se ohranjajo prednostno glede na druge habitatne tipe, prisotne na celotnem območju Republike Slovenije.

Gradnja objektov naj se ne načrtuje ob vodotokih, na poplavnih območjih ali erozijsko nestabilnih tleh, tako da se zagotovi prostor za sanacijo morebitnih degradiranih površin (povodni, plazovi ipd.) ter čimbolj naravna ponovna vzpostavitev (vodnih, obvodnih, gozdnih ipd.) habitatnih tipov.

Gradnja novih objektov naj se načrtuje tako, da se ne povzroča fragmentacije naravnih območij ter da se ohranja mejice, grmišča, posamezna in skupine dreves.

b) gospodarska javna infrastruktura

Gospodarsko javno infrastrukturo naj se prednostno načrtuje na že degradiranih območjih, ob obstoječih gospodarskih conah ter infrastrukturnih koridorjih in izven naravovarstveno občutljivih območij. Pri načrtovanju ali gradnji gospodarskih con naj se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Ohranja naj se celovitost prostora naravno ohranjenih območij, oziroma naj se vzpostavlja prehodnost prostora za prosto živeče živali (upoštevati mesta najpogostejših prehodov živali in z ustreznimi tehničnimi rešitvami zagotavljati prehodnost).

Obstoječa območja gospodarske infrastrukture, ki negativno vplivajo na naravne vrednote in biotsko raznovrstnost naj se ustrezno sanira.

Pri zajezitvah vodotokov in odvzemu voda naj se zagotavlja pogoje za ohranitev hidrološko-geomorfoloških lastnosti vodotokov, vodnih in obvodnih biotopov ter ekološko povezanost biotopa pred in za zajezitvijo.

Objekti, podzemni in nadzemni daljinski vodi, naj se izogibajo vidno izpostavljenim območjem: vrhovom, grebenom, izjemnim krajinam ter naj se v največji meri načrtujejo znotraj že obstoječih daljinskih vodov ali druge gospodarske javne infrastrukture.

Na odsekih cest, preko katere poteka selitev dvoživk v času razmnoževanja, naj se v primeru rekonstrukcije ceste oziroma njihovem vzdrževanju načrtuje ustrezne tehnične rešitve in varstvene ukrepe za neoviran prehod dvoživk na njihovih ustaljenih selitvenih poteh.

- Umeščanje in izgradnja cevovodov za odpadno vodo in objekte čistilnih naprav naj se v prostoru načrtuje tako, da se na območju naravnih vrednot in območjih biotske raznovrstnosti zagotavlja ohranjanje njihovih lastnosti.
- Infrastruktura za izrabo alternativnih virov energije (npr. sončni kolektorji) se praviloma namešča v območjih gospodarskih con, poselitvenih območjih in na objektih. Na območjih kmetijske rabe ali ostalih območjih se teh objektov ne namešča, še posebno, če to ogroža ohranjanje biotske raznovrstnosti in habitatov ogroženih in zavarovanih vrst ter vidno podobo naravnih vrednot. Druga infrastruktura (npr. vetrnice) se nameščajo izven območij ohranjanja ogroženih vrst in habitatnih tipov (npr. ptice, suha travišča) in čim bližje urbaniziranim območjem, z možnostjo čim krajših navezav na energetska infrastrukturalna omrežja.
- Z namenom zmanjšanja pritiska motornega prometa na zavarovana območja, naj se na robovih območij uredi vstopno-izstopna mesta z zadostnim številom parkirnih mest in se znotraj zavarovanih območij za obiskovalce uredijo trajnostne oblike mobilnosti.

c) prostorske ureditve v krajini

- Z namenom ohranjanja biotske raznovrstnosti naj se zagotavlja in vzpodbuja ohranjanje mozaične krajine in s tem povezane krajinske pestrosti.

Ohranja naj se prepoznavnost značilnih reliefnih oblik, predvsem tistih, ki dajejo prostoru identiteto. Še posebno pozornost je potrebno posvetiti ohranjanju značilnih kraških reliefnih oblik (npr. vrtač, škrapljišč, griž...).

Deponije zemljine in viškov izkopnega materiala, ki nastanejo pri gradnji, naj se praviloma načrtuje izven območij z naravovarstvenim statusom, izven območij ogroženih habitatnih tipov in habitatov ogroženih vrst. Na območjih z naravovarstvenim statusom se območja deponiranja načrtuje tako, da zasipavanje ne bo ogrozilo naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Na enak način naj se izvajajo tudi izboljšave oz. melioracije kmetijskih zemljišč (nasipavanje z zemljino).

Sanacija degradiranih površin (npr. komunalna deponija) naj se izvede z vzpostavitvijo avtohtone gozdne vegetacije ali kmetijske rabe.

d) kmetijske dejavnosti

Vzpodbuja naj se rabo zaraščajočih se kmetijskih površin na način, ki zagotavlja ohranjanje naravnih vrednot in območja biotske raznovrstnosti, še posebej na habitatnih tipih travišč na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura 2000.

Na večjih kmetijskih površinah se ohranjajo ali ponovno vzpostavljajo omejki, živice, posamezna dreves in skupine dreves, gozdni otoki in vodna telesa.

V območjih ohranjanja narave, kjer je zaradi agrarnih operacij zmanjšana ali ogrožena biotska raznovrstnost, je treba načrtovati omilitvene ali izravnalne ukrepe.

Melioracije na območjih ohranjanja narave se izvaja le na kmetijskih zemljiščih, kjer je mogoče zagotavljati ohranjanje lastnosti naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

Postavljanje obor in ograjevanje zemljišč za pašo živine v odprti krajini na območjih ohranjanja narave se izvaja na način, da je mogoč prehod prostoživečih vrst.

Vzpodbuja naj se naravi prijazne oblike kmetovanja (ekološko kmetovanje, integrirana pridelava) ter tako izvajanje kmetijskih dejavnosti, ki zagotavlja ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Kmetijska pridelava v rastlinjakih naj se načrtuje izven območij, namenjenih ohranjanju biotske in krajinske pestrosti.

Ohranjajo naj se ekstenzivni sadovnjaki.

Površine, namenjene ribogojstvu ali školjkarstvu se načrtujejo izven območij, pomembnih z vidika ohranjanja biotske pestrosti morja in morskega obrežja in na način, ki ne povzroča dodatne degradacije morskega ekosistema.

Ohranja se gozdne otoke in vegetacijo ob vodotokih na območjih intenzivnejše kmetijske rabe. Na območjih kjer je bila ob vodotokih gozdna in grmovna vegetacija izkrčena naj se ponovno revitalizira v skladu z konkretnimi usmeritvami za varstvo naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti Zavoda RS za varstvo narave.

e) območja gozdov

- Načrtovanje prostorskih ureditev na območjih gozdov mora zagotavljati varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti zlasti na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura 2000.

Ohranja naj se sklenjenost gozdnih površin in stabilnost gozdnih ekosistemov s poudarkom na ohranjanju habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo (ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja).

Ohranjajo se gozdne površine na območjih, ki so zaradi določenih značilnosti (strmina, lega, erozija) manj primerna za druge rabe, ali v primerih, ko bi posegi zahtevali prostorsko preobsežne ukrepe (npr. utrditve v betonu ipd.)

V območjih koridorjev ogroženih vrst in v območjih, ki omogočajo gensko povezanost njihovih populacij se ohranja gozdove (in druge oblike naravnih prvin) v čim bolj naravnem stanju.

Krčitve gozdov na zaraščajočih kmetijskih zemljiščih za namene pridobivanja kmetijskih zemljišč na naravovarstvenih območjih se lahko izvedejo le v skladu s konkretnimi usmeritvami Zavoda RS za varstvo narave.

f) območja voda

Načrtovanje prostorskih ureditev in dejavnosti na območju voda in obvodnih zemljiščih naj zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Obsega poplavnih območij ali odtočnih režimov naj se ne spreminja, kadar pa je to potrebno, se zagotovi ustrezno nadomestitev teh površin.

Načrtuje se ohranitev kalov (mlake, lokve, puči), ki se namenjajo ohranjanju biotske raznovrstnosti in tradicionalni rabi (zalivanje, napajanje živali) ali drugim dejavnostim, s tem da se pri njihovi obnovi upoštevajo načela varstva narave (ohranjanje položnih brežin, suhozidov, naravne zarasti ipd.).

V obalnem in priobalnem pasu morja se ne izvaja posegov, ki bi ogrožali ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Vsi posegi na obalni črti se načrtujejo tako, da njihova izvedba ne pomeni zasutja ali pozidave morskega dna.

Urejanje vodotokov naj bo vsestransko pretehtano in naj upošteva naravno dinamiko porečja ter naj se izvaja s sonaravnimi ukrepi, ki zagotavljajo ohranjanje ali vzpostavitve (so)naravne rečne dinamike.

Na reguliranih vodotokih se omogoči izboljšanje njihovega hidromorfološkega stanja. V primerih regulacij in hidromelioracij, pri katerih so bile uničene površine za zadrževanje visokih voda naj se pretehta možnost sanacije reguliranih strug in ponovne vzpostavitve retenzijskih površin za zadrževanje visokih voda ob vodotoku.

Preprečuje naj se onesnaževanje voda z ustreznimi prostorskimi in tehničnimi rešitvami, onesnažena vodna telesa (vodotoke, jezera ipd.) oz. njihove dele naj se ustrezno sanira.

Pri zajezitvah vodotokov in odvzemu voda naj se zagotavlja pogoje za ohranitev hidrološko-geomorfoloških lastnosti vodotokov, vodnih in obvodnih biotopov ter ekološko povezanost biotopa pred in za zajezitvijo.

Gradnja hidroenergetskih objektov naj se prednostno načrtuje na degradiranih delih vodotokov.

Gradnja hidroenergetskih objektov na vodotokih, ki imajo na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, se izvaja le v primeru upoštevana pogojev s katerimi se

zagotavljanja ekološko sprejemljiv pretok ter varstvo naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

Ob vodotokih se ohranja obstoječa avtohtona vegetacija ter se izvajajo ukrepi za preprečevanje pojavljanja in razširjanja alohtonih (invazivnih) rastlinskih vrst.

- Za namakanje kmetijskih površin naj se načrtuje izgradnja namakalnih sistemov.
- Odvzem vode iz vodotokov za namakanje kmetijskih površin, ribogojstvo in delovanje obnovljenih ali prenovljenih starih objektov, ki so vezani na izkoriščanje energije tekoče vode mora zagotavljati pogoje za ohranitev vodnih in obvodnih habitatov ter ekološko povezanost habitatov pred in za zajezitvijo oziroma odvzemom vode.
- Kopališka in druga infrastruktura naj se prednostno načrtuje na degradiranih območjih na način, ki omogoča izboljšanje stanja vodnih in obvodnih ter morskih habitatnih tipov ali habitatov vrst.

Morebitno infrastrukturo za potrebe obalnega pomorskega prometa naj se praviloma načrtuje na že urbaniziranih oz. utrjenih površinah, izven teh območij pa le na način, ki zagotavlja ohranjanje naravnih delov obale, združb in procesov.

g) samooskrba z mineralnimi surovinami

Raba mineralnih surovin naj se načrtuje racionalno z uporabo že obstoječih območij izrabe mineralnih surovin in njihove širitve. Nove objekte se načrtuje le izjemoma in izven naravovarstveno občutljivih območij.

Izvajanje dejavnosti rabe mineralnih surovin naj se načrtuje tako, da se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Izkop flišnega peščenjaka naj se, zaradi izrazitih procesov erozije, načrtuje na območjih, kjer izvajanje te dejavnosti ne bo negativno vplivalo na naravne vrednote (izven vplivnih območij vodotokov ipd.).

Obstoječe kope v sicer naravno ohranjenih območjih in na območjih z naravovarstvenim statusom, se prednostno sanira s povrnitvijo v naravno stanje.

h) območja za turizem in rekreacijo

Spodbuja se razvoj trajnostnih oblik rekreacije (pohodništvo, kolesarstvo) in dejavnosti, ki so usklajene z naravnimi danostmi ter ne zahtevajo gradnje večjih (infrastrukturnih) objektov.

Omrežje kolesarskih poti in pešpoti ter druge rekreacijske poti se na območjih ohranjanja narave načrtuje predvsem po že obstoječih poteh ter ob upoštevanju pogojev in varstvenih usmeritev za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

V območjih z naravnimi kakovostmi se načrtuje prilagojene, nemnožične in neagresivne oblike turizma in rekreacije v naravnem okolju, pri čemer se turistično in rekreacijsko infrastrukturo praviloma zagotavlja v poselitvenih območjih. Načrtuje se prostočasne dejavnosti, ki ne zahtevajo posebne rekreacijske infrastrukture.

Razvoj turizma in rekreacije se usmerja v dvig kvalitete in ne obsega ponudbe, še posebej na obremenjenih območjih ali naravovarstveno občutljivejših območjih.

Kopališka infrastruktura se načrtuje na način, ki ne pomeni dodatnega utrjevanja morskega obrežja in morskega dna.

Naravne vrednote se vključujejo v turistično ponudbo z upoštevanjem omejevanja obiska v skladu s predpisi varstva narave (Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot).

Rekreacijske površine, ki zahtevajo velike površine, večje gradbene posege in predstavljajo večje onesnaževanje (npr. golf igrišča) se načrtujejo izven območij, ki so občutljiva za onesnaženje (vodotoki, kras, jamski sistemi ...) in ob obstoječi poselitvi, izven naravno bolj ohranjenih in neposeljenih območij.

Na kraških območjih se pri načrtovanju turizma ob naravnih posebnostih, nad njimi oz. v vplivnem območju (npr. jame) upošteva občutljivost teh območij.

i) območja za potrebe obrambe

Razvoj obrambnih dejavnosti se usmerja prednostno v območja, ki že služijo obrambnemu namenu.

Pri načrtovanju nove in nadomestne infrastrukture se zagotavljajo varnostni odmiki od naravovarstveno pomembnih območij. Načrtovanje naj zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

PRILOGA 2: SPLOŠNE VARSTVENE USMERITVE PRI UMEŠČANJU POSEGOV V PROSTOR

Pri načrtovanju posegov in dejavnosti naj se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjaaaje biotske raznovrstnosti. Prednostno se jih načrtuje na naravovarstveno manj občutljivih območjih (izven območij naravnih vrednot in območij, pomembnih za biotsko raznovrstnost). Pri umeščanju objektov v prostor naj se smiselno upoštevajo tudi podrobnejše varstvene usmeritve (Priloga 1 tega dokumenta).

Usmeritve v nadaljevanju niso konkretizirane in namenjene neposredni uporabi; namenjene so usmerjanju načrtovanja in iskanju takšnih rešitev, ki v čim večji meri ohranjajo naravo. Konkretno usmeritve in priporočila pa je možno predpisati, ko so znani posegi in območja, kjer se bodo načrtovali. Zato pripravljavcem prostorskih aktov priporočamo, da zaprosijo tudi za konkretne smernice.

a) Odlagališča zemljine in gradbenih ter odpadnih materialov

- Ves zemeljski višek, ki bo nastal ob gradnji trase, naj investitor oz. izvajalec del odpelje na za to urejeno odlagališče. Material se odlaga na način, ki ne ogroža vsebin varstva narave.
- Morebitnečasne deponije gradbenega materiala ter lokacije časovnih objektov za potrebe gradnje je potrebno prednostno načrtovati izven varovanih območij narave, naravnih vrednot in območij pomembnih za ohranjanje biotske pestrosti.

b) Dostopne ceste za čas gradnje in obratovanja

- Kolikor je mogoče, naj se uporabijo že obstoječe ceste in poti. Morebitne potrebne dodatnečasne dostopne poti in ceste naj se izvedejo izven varovanih območij narave, naravnih vrednot in območij, pomembnih za ohranjanje biotske pestrosti.
- V dokumentaciji naj se pri časovnih objektih (dostopi ipd.) jasno opredeli povrnitev v prvotno stanje.

c) Invazivne vrste

- Zaradi posegov obstaja velika verjetnost pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst. Glede na to je potrebno zemeljska dela omejiti na čim manjšo možno površino. Morebitne zemljine od drugod, naj se na delovišče ne vnaša. Stroji, ki se jih pri delu uporablja, naj bodo predhodno očiščeni in pripravljeni tako, da ne bo možno širjenje semen rastlin z drugih delovišč.
- Po končanih gradbenih delih naj se poškodovane površine ustrezno sanira na način, ki bo omogočal čim hitrejše naravno zaraščanje. V kolikor se pojavijo invazivne rastlinske vrste, je potrebno izvesti hitro in redno odstranjevanje invazivnih rastlin.

d) Čas izvajanja del

Poseganje v vegetacijo ter gradbena dela v najpomembnejših delih habitatov zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst (rastišče, gnezdišče, prehranjevališče ipd.) naj se načrtuje in izvaja izven obdobja razmnoževanja.

VARSTVENE USMERITVE ZA POSAMEZNE VRSTE POSEGOV

Usmeritve v nadaljevanju mso konkretizirane in namenjene neposredni uporabi; namenjene so usmerjanju načrtovanja in iskanju takšnih rešitev, ki v čim večji meri ohranjajo naravo. Konkretno usmeritve in priporočila pa je možno predpisati, ko so znani posegi in območja, kjer se bodo načrtovali. Zato pripravljavcem prostorskih aktov priporočamo, da zaprosijo tudi za konkretne smernice.

a) **plinovodi**

Traso plinovoda naj se v največji možni meri načrtuje v obstoječih infrastrukturnih koridorjih.

Prečkanje vodotokov naj se prednostno izvaja s podvrtavanjem struge vodotokov ali z vgraditvijo v konstrukcijo obstoječih mostov. V kolikor to ni mogoče, naj se prečkanje vodotoka izvede s talnim pragom brez stopnje, ki ohranja zveznost vodotoka.

- Lokacije začasnih deponij odkopnega materiala naj se določijo že v fazi načrtovanja trase plinovoda, izven območji habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo ter habitatov ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst.

Traso plinovoda na travnatih površinah naj se sanira z vrnitvijo travnate ruše na prvotno lokacijo. Ob poseganju v gozdno vegetacijo naj se omogoči vzpostavitev gozdnega roba, trasa pa zaseje z avtohtonimi travnimi vrstami.

Pri izvajanju del in vzdrževanju naj se uporabljajo obstoječe dostopne poti.

Poseg naj se izvede izven obdobja razmnoževanja prisotnih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst.

- Pri vzdrževanju trase naj se odstranjuje invazivne vrste rastlin.

b) **daljnovodi**

- Za traso priključnih daljnovodov se prednostno izbere obstoječe trase ali gozdne poseke na območju.

Glede na prisotne vrste ptic naj se izbere ustrezne tehnične rešitve za zmanjševanje vplivov, kot so npr. kabliranje, primerni nosilci vodnikov, večje razdalje med stebri, zaščita stebrov.

- Preuči naj se možnost združevanja več daljnovodov na iste stebre, v kolikor je mogoče naj se to prednostno izvaja.

Glede na konfiguracijo terena in dostopne poti naj se izbere način postavitve stebrov (iz tal ali zraka), ki bo imel najmanjši vpliv na naravovarstvene vsebine.

Ob določitvi trase daljnovoda naj se določi tudi dostopne poti, način spravila lesa in sanacijo dostopnih poti.

Prečkanje vodotokov naj se izvede na mestih, kjer je vegetacija najnižja, postavitve stebrov naj se izvede izven poplavnih območij, pomembnih z vidika ohranjanja narave.

- Poseg in vzdrževanje trase naj se načrtuje in izvede izven obdobja razmnoževanja prisotnih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst.
- Na območju trase se na posekah vzpostavi in ustrezno vzdržuje gozdni rob.
- Pri vzdrževanju trase naj se odstranjuje invazivne vrste rastlin.

c) **ceste in železnice**

- Trasa naj se v največji možni meri izogiba predvsem vodotokom in poplavnim površinam, pomembnim z vidika ohranjanja narave; v kolikor to ni mogoče naj se izvede sonaravna ureditev vodotokov z ohranitvijo vodnega režima.
- Za traso naj se v največji možni meri uporabi že obstoječe poti in prometnice.

- Ohranja se mreža habitatov in povezave med njimi, v primeru motenih povezav pa naj se v ta namen na selitvenih poteh gradi zelene mostove, podhode, ograje za prečkanje živali, rampe za izhod živali, ki zaidejo na cesto ipd.
- Na odsekih, kjer poteka selitev dvoživk v času razmnoževanja, naj se načrtuje ustrezne tehnične rešitve in varstvene ukrepe za neoviran prehod dvoživk na njihovih ustaljenih selitvenih poteh.
- Protihrupne ograje naj bodo iz vidnih materialov in ne prozorne z nalepkami ujed, saj pri njih prihaja do trkov ptic.
- Zagotovijo naj se ustrezni protipožarni ukrepi ob železnicah (preseke, pregrade ipd.).
- Pri pripravi in izvedbi gradbenih del naj se za odlaganje odkopnega, gradbenega idr. materiala izberejo za to določena mesta, izven območji habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo ter habitatov ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst.
- Območja gradnje naj se ponoči ne osvetljuje, oz. se ga osvetljuje le toliko, v kolikor je iz varnostnih razlogov nujno potrebno.
- Razgaljene površine ob trasi naj se čim prej sanira. Za sanacijo se uporabi avtohtone rastline.
- Na območju pojavljanja tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst se pri posegih na območju in pri premeščanju materiala predvidijo vsi potrebni ukrepi za preprečevanje nadaljnjega širjenja tujerodnih vrst.
- V primeru izvedbe nadomestnih habitatov morajo biti ti izvedeni in v funkciji še pred uničenjem prvotnih habitatov.
- Med zemeljskimi deli lahko pride do odkritja podzemnih geomorfoloških naravnih vrednot (jame, brezna). V skladu z 22. členom Zakona o varstvu podzemnih jam in 74. členom Zakona o ohranjanju narave je lastnik zemljišča, na katerem je bila najdena jama, ali fizična ali pravna oseba, ki izvaja dejavnost med katero je prišlo do najdbe, dolžan omogočiti raziskavo jame. Najdbo mora najditelj prijaviti ministrstvu. Hkrati mora jamo zaščititi pred uničenjem, poškodbo ali krajo.

d) hidroelektrarne

- Zagotovi se prehodnost jezovnih objektov v obe smeri toka z izgradnjo ustreznega prehoda za vodne organizme.
- Deponije materiala se načrtuje izven območja vodnih in priobalnih zemljišč.
- Posegi se izvajajo v času, ko ne potekajo selitve na drstišča in se ne odvija drst.
- Obvodna vegetacija, gozd in gozdni robovi se ohranjajo v čim večji možni meri. Kjer to ni mogoče, se v sklopu krajinske ureditve območja načrtuje ustrezna, rastiščnim pogojem prilagojena zasaditev z avtohtonimi vrstami, ki se izvede takoj po zaključku oblikovanja brežin.
- Brežine in zgradbo struge se ohranja v naravnem stanju. Čim večji del brežin naj bo neutrjenih in razgibanih.
- Objekti se načrtujejo na način, ki omogoča ohranitev morfoloških značilnosti vodotoka (prodišča, brzice, tolmuni) in premeščanje proda ob visokem vodostaju.
- Kamnometi na brežini struge naj se izvajajo le na odsekih, kjer je to nujno potrebno. Pri izvedbi naj se kolikor je mogoče posnema značilno naravno oblikovanost in strukturo brežin.
- Ohranja se razgibanost dna struge z balvani in večjimi skalami oz. naravna oblikovanost dna in brežin vodotoka.
- Betoniranje brežin s poravnanimi brežinami se ne izvede.
- Izlivni deli pritokov se urejajo sonaravno.
- V izlivnih delih pritokov se uredijo drstišča, plitvine ter razgibane brežine in dno strug.

- Na območju akumulacijskih bazenov se predvidijo mirne cone, kjer se na vodi in ob njej zagotavlja mir in ustvari pogoje za uspešno naselitev, rast in razmnoževanje prosto živečim vrstam.
- Morebitne plovne poti, ureditev pristanišč in vstopno-izstopnih mest se uredi z upoštevanjem mirnih con in pomembnih habitatov prosto živečih vrst. Čas izvajanja dejavnosti se prilagodi razvojnim ciklom vrst.
- Območja gradnje se ponoči ne osvetljuje, oz. se ga osvetljuje le toliko, v kolikor je iz varnostnih razlogov nujno potrebno.
- Po izvedbi del naj se na prizadetih površinah prevzame ukrepe, ki bodo omogočili semenenje, naravno zasajevanje in druge oblike razmnoževanja ter s tem ponovno vzpostavitev avtohtone vegetacije.
- V primeru izvedbe nadomestnih habitatov morajo biti ti izvedeni in v funkciji še pred uničenjem prvotnih habitatov.
- Na območju pojavljanja tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst se pri posegih na območju in pri premeščanju materiala (prod, pesek, zemljina) predvidijo vsi potrebni ukrepi za preprečevanje širjenja tujerodnih vrst.
- Z določitvijo režima spuščanja vode naj se posnema naravni hidrološki režim reke (poplavni val), ki omogoča ohranitev vrst in habitatnih tipov ter premeščanje proda in drugega materiala v vodotoku.

PRILOGA 3: USMERITVE ZA UPOŠTEVANJE PROGRAMA UPRAVLJANJA OBMOČIJ NATURA 2000 (2015 - 2020) PRI NAČRTOVANJU IN PRESOJI PROSTORSKIH AKTOV IN AKTOV RABE NARAVNIH VIROV

Vlada Republike Slovenije je dne 9.4.2015 sprejela Proeram upravljanja območij Natura 2000 (2015 - 2020) (v nadaljevanju: Program upravljanja). S sklepom št. 00719-6/2015/13 je naložila ministrstvu in drugim državnim organom ter izvajalcem javnih pooblastil, ki so v Programu upravljanja določeni kot izvajalci ukrepov, da do izteka programskega obdobja te ukrepe izvedejo. Program upravljanja določa podrobnejše varstvene cilje na posameznih območjih Natura 2000 ter ukrepe za njihovo doseganje, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju in presoji prostorskih aktov in aktov rabe naravnih virov.

Program upravljanja vsebuje podrobnejše varstvene cilje in ukrepe za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov na območjih Natura 2000 in v povezavi s prenovljeno conacijo prispeva k večji gotovosti pri ugotavljanju sprejemljivosti vpliva plana ali posega, večji objektivnosti in enotnosti presoj, manjšemu številu dodatnih raziskav za potrebe presoje, vsaj na višjih ravneh načrtovanja, lažji določitvi potrebnih dodatnih raziskav ter načrtovanju alternativnih prostorskih rešitev. Osnovne usmeritve za uporabo Programa upravljanja navajamo v nadaljevanju. Program upravljanja je dostopen na povezavi: <http://www.natura2000.si/natura-2000/life-upravljanje/program-upravljanja/>.

Program upravljanja se uporablja v povezavi s **conacijo vrst in habitatnih tipov**, ki je dostopna v Naravovarstvenem atlasu in na povezavah, navedenih v poglavju 2 teh smernic. Cona vrste oziroma habitatnega tipa (glede na kvaliteto cone različno natančno) prostorsko opredeljuje habitat vrste oz. površino, Iger se nahaja habitatni tip.

Conacija načrtovalcu omogoča:

A/ Pregled, ali se na območju načrtovanja nahajajo cone vrst in habitatnih tipov. Na podlagi tega podatka lahko sklepa na pomembnost območja za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

B/ Pregled con na območju načrtovanja. Na cone so vezani podrobnejši varstveni cilji iz Programa upravljanja, ki veljajo za posamezno kvalifikacijsko vrsto ali habitatni tip na tem območju. Iz podrobnejših varstvenih ciljev izhajajo varstvene usmeritve in omilitveni ukrepi.

*C/ Pregled kvalitete podatkov. Za vsako od con je podana **kvaliteta podatka o coni**; dobra kvaliteta pomeni, da cona dobro opredeljuje habitat vrste/RT in lahko pričakujemo, da vrsta/RT naseljuje večino površine opredeljene cone; sprejemljiva kvaliteta cone pomeni, da cona vrste **okvirno** opredeli habitat vrste/RT. Taka cona zajema tudi površine, kjer je vrsta/RT zaradi ugodnih ekoloških danosti lahko prisotna, pa o tem nimamo podatkov. Nezadostna kvaliteta podatka o coni vrste/RT opredeli površino, kjer bi se vrsta/RT lahko nahajal(a). Cona vrste/RT nezadostne kvalitete je praviloma mnogo prevelika (celo območje). Iz cone so izključene le tiste površine, na katerih se vrsta/RT zagotovo ne nahaja. Iz tega podatka lahko načrtovalec ugotovi, kje bo*

verjetno treba zaradi nezadostnih podatkov naročiti nove raziskave za pripravo ustreznega okoljskega poročila.

Varstveni cilji na Natura območjih se z namenom ohranjati, vzdrževati ali izboljšati obstoječe lastnosti nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, določijo na osnovi ekoloških potreb posameznih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov. Varstvene usmeritve za ohranitev Natura območij so usmeritve za načrtovanje in izvajanje posegov in dejavnosti ter drugih ravnanj človeka na teh območjih z namenom doseganja varstvenih ciljev. Podrobnih in konkretnih usmeritev, ki sledijo podrobnejšim varstvenim ciljem iz Programa upravljanja, ni mogoče podati na ravni splošnih naravovarstvenih smernic, saj so vezane na lokacijo, tam prisotne vrste in habitatne tipe, podrobnejše varstvene cilje za njihovo varstvo na obravnavanem območju Natura 2000 ter vrsto posega ali dejavnosti. Zato pripravljavcem prostorskih aktov priporočamo, da zaprosijo za konkretne smernice. Podrobnejše usmeritve ob upoštevanju varstvenih ciljev se lahko pripravijo šele, ko so znani zgoraj naštetih podatki. Varstveni cilji pa se na podoben način uporabijo pri ugotavljanju vplivov plana ali posega in pripravi morebitnih omilitvenih ukrepov.

Pri tem je treba upoštevati sledeče:

Zagotoviti je treba ohranjanje celovitosti območij Natura 2000, kar zahteva celostni pregled ciljev na območju Natura 2000, na katerega se nanaša plan ali poseg. To pomeni, daje treba pregledati vse cilje, ne le tistih, pri katerih se varstveni ukrepi nanašajo na sektor urejanja prostora.

Uporabi se tiste podatke, ki prispevajo k potrebni vsebini presoje; podatkov, ciljev ali ukrepov, ki nimajo povezave s konkretnim posegom, v okviru presoje ni treba obravnavati. Presoja lahko odvisno od učinkov posega ter specifične situacije na terenu poda tudi ugotovitve, ki zaradi specifičnosti niso neposredno zapisane v Programu upravljanja, kljub temu pa so potrebne za ohranjanje ugodnega ohranitvenega stanja vrste ali habitatnega tipa. Vpliv posega in morebitne omilitvene ukrepe izpeljemo iz varstvenih ciljev in konkretne situacije.

Program upravljanja lahko prispeva k večji gotovosti **pri ugotavljanju sprejemljivosti vpliva plana ali posega**. Vpliv posega (samega ali v kombinaciji z drugimi plani in posegi na območju) je bistven (in posledično nesprejemljiv), **ko onemogoči doseganje varstvenih ciljev** na območju. Osnovni varstveni cilj je zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja vrste/RT, podrobnejši cilji so podani v Programu upravljanja.

Ugotovitve, ali so vplivi izvedbe plana ali posega bistveni ali ne, ni mogoče podati z v naprej določenimi kvantitativnimi kriteriji. Vpliv plana ali posega je odvisen od učinkov plana ali posega, prisotnih vrst in habitatnih tipov na območju, njihovega stanja, ranljivosti ter specifik območja. Presoja sprejemljivosti mora biti izvedena za vsak plan ali poseg posebej, pri čemer pa lahko vpliv ocenimo kot bistven, ko poseg sam ali v povezavi z drugimi plani/posegi na območju:

povzroči izgubo tolikšnega dela habitata, da se ohranitveno stanje vrste ali HT poslabša (zmanjšanje populacij do te mere, da je porušena njihova stabilnost, sposobnost obnove, povečana ranljivost, prizadeta celovitost območja Natura 2000),

- povzroči fragmentacijo, ki pomeni prekinitev komunikacije med ključnimi deli habitata (npr. med počivališčem in prehranjevališčem), njegovimi funkcijami, med subpopulacijami itd. v takšni meri, da je prizadeto ohranitveno stanje vrste oz. HT,
- je ključen del habitata vrste ali HT poškodovan do te mere, da ne opravlja svoje funkcije (razmnoževališče, prehranjevališče, prezimovališče, počivališče...),
so procesi v ekosistemu okrnjeni v taki meri, daje prizadeto ohranitveno stanje vrste ali HT (npr. sprememba vodnega režima),
povzroča motnje, ki zmanjšajo poselitev/reprodukcijo kvalifikacijskih vrst na območju, spremeni abiotске dejavnike na način, ki je neugoden z vidika ekoloških zahtev vrste ali HT (onesnaževanje, osvetljevanje, hrup, spremembe vodnega režima)

in omilitveni ukrepi ne zadoščajo, da bi vplivi postali nebistveni.

